

ANDRÅRSGYMNASISTERS ATTITYDER TILL SVENSKA I EN
TVÅSPRÅKIG STAD

Jasmin Junnola
Kandidatavhandling
Svenska språket
Humanistiska fakulteten
Uleåborgs universitet
Maj 2020

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.1. Syfte.....	4
1.2. Material och metod.....	4
2. ATTITYDER	6
2.1. Attityder till språk	6
2.2. Hur utvecklas attityder?	7
2.3. Tidigare undersökningar om attityder	8
3. ANALYS OCH RESULTAT	9
3.1. Bakgrundsuppgifter	9
3.2. Svenskans nyttighet	9
3.3. Åsikter om svenska språket	12
3.4. Föräldrars och vänners inverkan på gymnasisternas attityder	16
3.5. Den tvåspråkiga stadens inverkan på gymnasisternas attityder.....	18
4. SAMMANFATTANDE DISKUSSION	20
LITTERATUR	22
BILAGA. Frågeformulär	23

1. INLEDNING

Eftersom Finland officiellt är ett tvåspråkigt land, kan man lätt höra diskussioner om svenskans ställning och attityder mot svenska språket. Svenska språket kanske inte är det populäraste skolämnet och det kallas ofta för ”tvångssvenska”. Svenskans ställning i Finland har förändrats under åren och det diskuteras till exempel i tidningar och på internet. Gustafsson och Strömgård (2019) skriver i en artikel i *Svenska Yle* att finlandssvenskar är oroliga över svenskans ställning i Finland. Finlandssvenskarna anser att svenskans ställning är dålig och att den inte kommer att förbättras i framtiden.

Man skulle kunna tro att attityder mot svenska är positiva i en tvåspråkig stad. Enligt mig är svenska språket och den tvåspråkiga kulturen mycket synlig i en tvåspråkig stad. Man hör svenska på gatorna och man får kundtjänst på både finska och svenska. Det är också lättare att komma i kontakt med människor som talar svenska till exempel på arbetsplatser eller i hobbyer.

Jag har själv bott i en tvåspråkig stad hela mitt liv och jag anser att det har haft ett positivt intryck på mina attityder mot svenska. Enligt min åsikt har attityder mot svenska alltid varit varierande. Det finns människor som anser att det är nyttigt att kunna svenska och det finns människor som anser att det borde vara frivilligt att studera svenska. Som blivande lärare är jag mycket intresserad av gymnasisternas attityder mot svenska språket och jag vill därför undersöka dem i denna avhandling.

Gymnasisternas attityder mot svenska har forskats tidigare, men jag anser att det ändå är viktigt att fortsätta forska det här temat eftersom attityder kan ändras genom tiden, och det är alltid bra att få ny information. För en svensklärare kan den här forskningen vara mycket nyttig, eftersom man får veta om man ska ändra någonting i undervisningen för att väcka gymnasisternas intresse. Attityder mot ett språk påverkar mycket motivation att lära sig språket och det är därför viktigt att veta hurdana attityder gymnasisterna har. Om gymnasisterna har negativa attityder kan läraren till exempel försöka förbättra deras attityder med intressanta och varierande undervisningsmetoder.

1.1. Syfte

Syftet med min kandidatavhandling är att forska på hurdana attityder gymnasister i en tvåspråkig stad vid kusten i västra Finland har till svenska språket. Jag tar reda på hurdana åsikter gymnasisterna har om svenskan och hur nyttigt de anser att svenskinlärningen är. Jag forskar också om gymnasisterna anser att vänner, föräldrar och tvåspråkighet i staden har någon inverkan på deras svenskinlärning och attityder. Forskningsfrågorna i min avhandling är följande:

- 1) Hurdana attityder har finskspråkiga gymnasister till svenska språket i en tvåspråkig stad?
- 2) Anser gymnasisterna att det är nyttigt att studera svenska?
- 3) Vilka saker påverkar gymnasisternas attityder?

Jag antar att gymnasisternas attityder mot svenska är ganska positiva eftersom de lever i en tvåspråkig stad och har därför möjligheten att höra och även använda svenska i vardagen. När man hör svenska till exempel i hobbyer kan det möjligen väcka intresse och positiva attityder till svenska.

1.2. Material och metod

Som forskningsmaterial i denna avhandling använder jag enkätsvar av gymnasister. Jag har själv samlat in forskningsmaterialet så det kallas för *primärdata* (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009:186). Jag började datainsamlingen med att kontakta ett finskspråkigt gymnasium i en tvåspråkig stad i västra Finland. Jag insamlade forskningsmaterialet i februari 2020. Jag var själv på plats när gymnasisterna fyllde i enkäten, eftersom jag ansåg att jag kunde förklara frågorna till dem och undvika oklarheter på det sättet. Enkäten var traditionell, alltså i pappersversion. Gymnasisterna fyllde i enkäten på lektionen och det tog ca 15 minuter. Jag presenterar informanterna i den tredje kapitlet *Analys och resultat*.

Enkäten var skriven på finska och gymnasisterna svarade på finska. I enkäten finns flervalsfrågor, öppna frågor och Likert-skalade frågor (skala 1–5). Jag ville använda olika frågetyper eftersom jag anser att de kompletterar varandra. Flervalsfrågor och Likert-skalade frågor är enkla och klara att analysera samt öppna frågor är praktiska när man vill mer

specifikt veta hurdana attityder informanter har, och när man vill att informanterna berättar något med egna ord (Hirsjärvi m.fl. 2009:201). Öppna frågor hjälper mig också att tolka flervalsfrågor. När jag använder exempel, har jag själv översatt informanternas enkätsvar från finska till svenska. Jag har också numrerat informanterna med löpande nummer eftersom de svarade anonymt i enkäten. Enkäten finns som bilaga i slutet av avhandlingen.

Undersökningsmetoden som jag använder i den här avhandlingen är både kvalitativ och kvantitativ. Syftet med den kvalitativa metoden är att kunna förstå informanterna bättre (Hirsjärvi m.fl. 2009:181). Jag använder den kvalitativa metoden med öppna frågor när jag vill veta varför informanten har valt ett visst alternativ och när jag diskuterar de möjliga orsakerna bakom informanternas svar. Den kvantitativa metoden använder jag när jag vill ange någonting med siffror. Till den kvantitativa metoden hör också att man gör slutsatser med hjälp av tidigare forskning och teorier (Hirsjärvi m.fl. 2009:140).

Att samla in materialet med en enkät kändes lättast samt nyttigast för mig. Det är nyttigt att använda en enkät eftersom det är ett snabbt sätt att samla in forskningsmaterialet och man får flera svar på samma gång. Det finns också nackdelar med enkäten. Det är inte säkert om informanterna har svarat noggrant och om de har varit ärliga med svaren. Informanterna kan också möjligen missförstå frågorna om de inte är väl formulerade. (Hirsjärvi m.fl. 2009:195)

2. ATTITYDER

Begreppet *attityd* används mycket på vardagligt språk och då tänker man att någon har en positiv eller negativ attityd till någonting. Begreppet kommer ursprungligen från de latinska orden *aptus* och *aptitude*. Ordet *aptus* betyder beteende eller handling och ordet *aptitude* betyder benägenhet och förmåga. (Erwin 2001:10)

Attityder har forskats mycket genom åren och det finns många olika definitioner av dem. Socialpsykologer har forskat attityder från 1920-talet men de forskas fortfarande också inom sociolingvistik, dialektologi och inom tvåspråkighetsforskningen (Bijvoet 2007:113, 114). Attitydforskare är eniga om att attityder är komplexa. Gordon Allport har formulerat en av den populäraste definitionen av attityden. Enligt Gordon Allport (via Erwin 2001:12) är attityd ”en lärd tendens att tänka, känna och bete sig på ett speciellt sätt mot ett visst objekt”. Med den här definitionen vill man betona att attityder skapas genom upplevelser i livet och ingen är född med vissa positiva eller negativa attityder mot något objekt eller grupp (Erwin 2001:12). Psykologerna Martin Fishbein och Icek Ajzen (via Bijvoet 2007:114) anser ganska likadant att attityden är ”en benägenhet som inte är medfödd utan snarare inlärd att reagera på ett konsekvent sätt”.

Attityder kan delas in i tre olika komponenter: *kognitiva*, *affektiva* och *konativa* komponent. Den kognitiva komponenten syftar på människans uppfattning av attitydobjektet. Den affektiva komponenten betyder hur människan känslomässigt reagerar mot attitydobjektet. Den konativa komponenten betyder hur människan beter sig mot attitydobjektet. Dessa tre komponenterna har inga klara gränser med varandra och den affektiva komponenten anses vara den mest betydelsefulla komponenten. (Bijvoet 2007:115)

2.1. Attityder till språk

Ellen Bijvoet (2007:119) beskriver att attityder till språk är ”värderande inslag i människors reaktioner gentemot språkliga varieteter eller deras talare”. Det kan vara fråga om människornas synsätt på ett visst språk eller vissa ord. Det vill säga att man har en positiv eller negativ syn på ett språk eller vissa ord i språket. Det kan också vara fråga om att man undviker vissa ord eller språkljud i ett språk. Språkattityder kan vara attityder till språkliga

varieteter t.ex. olika dialekter, slang, sociolekter och även standardspråk. Sättet att tala kan avslöja mycket om talaren. Språket kan alltså fungera som ett tecken på talarens identitet. (Bijvoet 2007:119) Vårt sätt att tala berättar också att vi tillhör en viss grupp. Till exempel ungdomar har annorlunda ordval i språk än vuxna. (Norrby & Håkansson 2010:31)

Standardspråket anses ofta ha högre status i samhället än till exempel dialekter (Norrby & Håkansson 2010:79). Några språkliga varieteter tycks bara vara bättre eller vackrare än andra och attityder mot dem är därför mer positiva (Bijvoet 2007:120).

Gardner och Lambert (1972:3) konstaterar att attityder mot en grupp som talar ett visst språk kan påverka motivationen att lära sig språket. Einarsson (2004:204) skriver också att de attityder som man har mot ett språk ofta är attityder mot gruppen som använder det. Om attityder mot svenskar och finlandssvenskar är negativa är attityder mot själva svenska språket förmodligen också negativa.

2.2. Hur utvecklas attityder?

Attityder bildas och utvecklas på olika och komplicerade sätt, eftersom man ständigt hittar sig själv i situationer där attityder bildas och förändras. Attityder kan bildas genom erfarenheter, observationer och interaktion med andra människor. (Erwin 2001:28, 31) Under *den primära socialisationen* (tiden före barnet börjar skolan) är det mest föräldrar som medvetet eller omedvetet påverkar barnens attityder. Attityder som bildas redan under barndomen kan vara svåra att ändra. Senare i livet under *den sekundära socialisationen* har till exempel vänner, andra människor i samma ålder och massmedier en stor inverkan på attityder. (Bijvoet 2007:117)

Det är mycket vanligt att attityder bildas genom direkta erfarenheter. Om man upplever något traumatiskt i livet kan det orsaka negativa attityder mot den saken och trevliga upplevelser kan på samma sätt påverka positivt på attityder. Alla har sina personliga attityder men människor anses acceptera bättre dem, som de har samma attityder med. På det sättet får man hela tiden bekräftelse och stöd för sina attityder av dem som man delar samma attityder med. (Erwin 2001:36, 43–44)

2.3. Tidigare undersökningar om attityder

Tankesmedja Magma har år 2008 gjort en undersökning om svenskans ställning i Finland. Syftet med Magmas undersökning var att ta reda på hurdana attityder finskspråkiga har mot svenska språket, svensk kultur och finlandssvenskar. Målgruppen i undersökningen var 15–79-åriga finskspråkiga finländare. De flesta hade positiva attityder mot svenska. 74 % ansåg att svenska språket är en viktig del av vårt samhälle. 70 % ansåg ändå att kunskaper i svenska blir mindre viktiga i framtiden. Undersökningen visar att kvinnor har mera positiva attityder än män och de som till exempel har finlandssvenska vänner är mera positiva mot finlandssvenskar och svenskan. (Magma 2008)

Ville Pitkänen och Jussi Westinen från forskningsorganisationen *e2* har år 2017 forskat finskspråkigas attityder till svenska och svenskspråkiga. Det kom fram i forskningen att 40 % av informanter tyckte att relationen mellan finskspråkiga och svenskspråkiga är goda. Den största delen (59 %) av informanter ansåg att kunskaper i svenska är viktiga och 69 % skulle vilja kunna svenska bättre. Om informanterna hade bra kunskaper i svenska eller om de hade kontakter med svenskspråkiga, var deras attityder mer positiva. På samma sätt om de hade dåliga kunskaper i svenska och inga eller få kontakter med svenskspråkiga, var deras attityder mer negativa. (Pitkänen & Westinen 2017:4)

3. ANALYS OCH RESULTAT

I detta kapitel presenteras informanternas bakgrundsuppgifter och resultat av min undersökning. Jag har delat undersökningsresultat i fyra delar eftersom de här sakerna var centrala i frågeformuläret: informanternas åsikter om svenskans nyttighet, informanternas åsikter om svenska språket allmänt, föräldrars och vänners inverkan på informanternas attityder och stadens tvåspråkighets inverkan på attityder.

3.1. Bakgrundsuppgifter

Sammanlagt 32 gymnasister svarade på mitt frågeformulär. Informanterna studerar andra året i gymnasiet, så de är 17–18-åriga och de har svenska som B1-språk. 15 av dem är flickor, 16 pojkar och 1 som ville inte berätta sitt kön. Nästan alla hade finska som modersmål, men det fanns 3 informanter som hade något annat modersmål. De andra modersmål var ryska, somaliska och polska.

3.2. Svenskans nyttighet

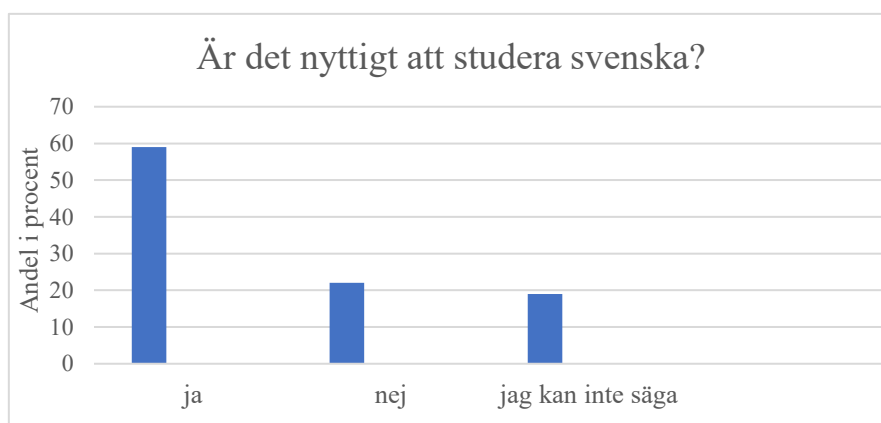
Jag frågade om informanterna har haft någon nytta av svenska språket utanför skolan. 15 (47%) av dem har haft nytta av svenska. 14 (44 %) informanter anser att de inte har haft någon nytta av svenska och 3 (9 %) informanter kan inte säga om de har haft nytta av svenska. Informanterna har haft mest nytta av svenska i hobbyer, när de har varit i Sverige och när de har arbetat inom kundtjänsten. Några informanter har haft nytta av svenska i hobbyn eftersom de spelar i ett svenskspråkigt lag, där deras lagkamrater använder svenska. De som är av den åsikten att de inte har haft nytta av svenska skriver att de inte har haft någon kontakt med svenskspråkiga. I en tvåspråkig stad är det vanligt att man hör och använder svenska i arbetslivet och i hobbyer. Erwin (2001:36) konstaterar att trevliga upplevelser förstärker de positiva attityder. Trevliga upplevelser om svenska språket till exempel i hobbyer kan förstärka positiva attityder mot svenska.

22 (69 %) informanter har svarat att de inte använder svenska på fritiden. Enligt min åsikt skulle det vara viktigt att använda svenska på fritiden och jag tycker att det finns många bra

möjligheter för det i en tvåspråkig stad. Om man har tvåspråkiga vänner kan man lätt träna de muntliga kunskaperna genom att försöka diskutera med dem på svenska. I Magmas (2008) undersökning kom det fram att de som hade svenskspråkiga vänner hade en positiv attityd mot finlandssvenskar och själva svenskan.

Jag ville ta reda på om informanterna tycker att det är nyttigt att studera svenska. Såsom det framgår av tabellen nedan tycker 19 (59 %) informanter att det är nyttigt att studera svenska. Det är 7 (22 %) informanter som tycker att det inte är nyttigt att studera svenska och 6 (19 %) informanter som inte kan säga om det är nyttigt att studera svenska.

Tabell 1. Informanternas åsikter om svenskans nytthet

I exemplen nedan motiverar informanterna varför de tycker att det är nyttigt att studera svenska. Jag har valt de här två exemplen eftersom många informanter har motiverat sina svar på samma sätt. 9 (28 %) informanter har svarat att svenska kommer vara nyttigt i arbetslivet, 5 (16 %) informanter har nämnt Finlands tvåspråkighet och 5 (16 %) informanter har skrivit någon annan motivering. I exempel 1 beskriver informanten att svenska kan vara nyttigt i arbetslivet om man bor eller arbetar i ett ställe där svenska behövs. I exempel 2 konstaterar informanten att svenska behövs, eftersom Finland är ett tvåspråkigt land.

Exempel 1.

”Riippuen työpaikasta ja kotikunnasta, ruotsista saattaa olla hyötyä työelämässä.” (Informant 19)

(Beroende på var man arbetar och bor, kan svenska vara nyttigt i arbetslivet.)

Exempel 2.

”Koska suomi on kaksikielinen maa, joten ruotsia tarvii.” (Informant 31)

(Eftersom Finland är ett tvåspråkigt land, behövs svenska.)

Informanterna anser att det är nyttigt att studera svenska eftersom det behövs i arbetslivet och speciellt i en tvåspråkig stad. Dessutom betonar de att Finland är ett tvåspråkigt land och det är därför ett måste att kunna svenska. Andra motiveringar är att det är viktigt att ha bra språkkunskaper och att det är roligt att kunna och använda svenska t.ex. om man åker eller flyttar till Sverige.

De informanter som anser att det inte är nyttigt att studera svenska, motiverar att de aldrig har behövt svenska och att studera svenska är värdelöst. En informant har skrivit att hen inte behöver svenska och alla kunde prata engelska om det inte finns ett gemensamt modersmål. De informanter som inte kunde säga om det är nyttigt att studera svenska, påstår att det är nyttigt att kunna svenska i tvåspråkiga städer men inte i hela Finland, och att svenska behövs bara om man är i kontakt med svenskspråkiga. Med tanke på språkinläringen är det viktigt att gymnasister anser svenska vara nyttigt, eftersom det kan motivera gymnasister att lära sig svenska.

Jag frågade också om informanterna tycker att det är nyttigt att studera engelska, eftersom jag ville jämföra svenska och engelska med varandra. 31 (97 %) informanter svarade att det är nyttigt att studera engelska och en (3 %) informant kunde inte säga om det var nyttigt eller inte. Informanterna konstaterar att engelska är nyttigt eftersom nästan alla i världen kan prata engelska och det behövs i arbetslivet. Informanterna använder engelska i vardagen och t.ex. läser på engelska på internet.

Informanterna har mer positiva attityder mot engelska än mot svenska. De flesta informanter anser ändå att det också är nyttigt och viktigt att studera svenska. 22 (69 %) informanter valde svaret *helt av samma åsikt* i påståendet *Det är viktigt att kunna språk*. Man kan komma till den slutsatsen att informanterna tycker att språkinläring är nyttigt och att de uppskattar språkkunskaperna.

3.3. Åsikter om svenska språket

Att skriva svenska i studentskrivningar har inte varit obligatoriskt sedan 2005 och det är inte så många som skriver svenska nuförtiden. Resultatet visar att det är lika många informanter som ska och som inte ska skriva svenska i studentskrivningarna. 15 (47 %) informanter tänker skriva svenska samt 15 (47 %) informanter ska inte skriva svenska och 2 (6 %) kan inte säga om de ska skriva svenska eller inte.

9 (60 %) av dem som ska skriva svenska i studentskrivningarna motiverar sina svar med att svenska är ett intressant och lätt ämne och några av dem anser att kunskaper i svenska kommer att vara nyttiga i fortsatta studier och i arbetslivet. 6 (40 %) av dem som ska skriva svenska motiverar att de inte har något annat alternativ, eftersom de inte vill skriva matematik och svenska är lättare för dem. I exemplet nedan konstaterar informanten att hen har nytta av svenska i fortsatta studier och när hen söker arbete.

Exempel 3.

”Siitä (ruotsista) on hyötyä jatko-opinnoissa ja työnhaussa” (Informant 11)

(Det är nyttigt i fortsatta studier och när man söker arbete)

De informanter som inte ska skriva svenska i studentskrivningarna motiverar att de inte kan svenska eftersom det är för svårt, att de hellre ska skriva andra ämnen som är starkare för dem, och att de inte har tillräckligt motivation att skriva svenska. I exemplet nedan berättar informanten att svenska inte riktigt är intressant och att hen inte riktigt kan svenska.

Exempel 4.

”Ei oikein kiinnosta ruotsi + en oikein osaa sitä.” (Informant 31)

(Svenska språket inte riktigt intresserar mig + jag kan inte riktigt det.)

En av informanter som inte vet om hen ska skriva svenska i studentskrivningarna motiverar att det är möjligt att hen skriver svenska om de andra ämnen inte är för belastade. Den andra informanten motiverar att hen kanske skriver B-svenska, eftersom det är så lätt. I exemplet nedan kommer det fram den andra informantens motivering.

Exempel 5.

”Mahdollisesti ylimääräisenä, jos muut aineet ei kuormita liikaa.” (Informant 17)

(Möjligen som en extra om de andra ämnen inte är för belastade.)

Jag bad informanterna att välja tre adjektiv för att beskriva svenska språket. I tabellen nedan kommer det fram vilka adjektiv var mest populära enligt dem.

Tabell 2. Informanter beskriver svenska språket med adjektiv.

Som tabell 2 visar har 23 (72 %) informanter svarat att svenska är svårt. 22 (69 %) informanter anser att svenska är tråkigt. 12 (38 %) anser att svenska är viktigt. 9 (28 %) anser att svenska låter irriterande. 8 (25 %) anser att svenska är lätt och 8 (25 %) anser att svenska är intressant. 8 (25 %) anser att svenska är onödigt. 3 (9 %) informanter har valt alternativet *något annat* och de har svarat att svenska låter lätt om man bara kan språket, att svenska är onödigt som obligatoriskt ämne och att svenska är ”tvångsmässigt”. Bara 1 (3 %) informant anser att svenska låter vackert.

Informanterna har de flesta gånger valt adjektiven *svårt*, *tråkigt* och *viktigt*. Fast många har beskrivit svenska med negativa adjektiv har de ändå valt att det är viktigt. Många anser att svenska är svårt och det har troligen en negativ inverkan på deras attityder. Om man tycker att man är dålig på något skolämne, har man förmodligen ingen motivation att studera det. Enligt Julkunen (via Mustila 1990:43) är det motiverande för eleven om hen lyckas bra i sina studier. Om man har en dålig framgång i svenskan kan det försämra attityder. Det kom också

fram i Pitkänen och Westinens (2017:4) undersökning att de som hade svaga svensk-kunskaper också hade mer negativa attityder till svenska.

15 (47 %) informanter skulle inte studera svenska om det var frivilligt. De motiverar att de hellre skulle välja något annat språk, eftersom de inte har behövt och inte kommer att behöva svenska och eftersom svenska är för svårt för dem. Jag anser att det kan vara utmanande för informanter att hitta motivation för svenskinläring om de tycker att de inte kommer att ha någon nytta av svenska i framtiden.

7 (22 %) informanter skulle studera svenska även om det var frivilligt. De konstaterar i sin tur att de kommer att ha nytta av svenska i framtiden och att det är trevligt att studera svenska. De 7 informanter har också svarat positivt på de andra frågor om svenskan i enkäten så jag anser att de allmänt har positiva attityder mot svenska och skulle därför vilja studera det om det var frivilligt. Deras betyg på den senaste kursen i svenska var också bra (7–10) och jag anser därav att deras bra framgång i svenskstudier påverkar deras attityder positivt. I Pitkänen och Westinens (2017:4) undersökning kom det fram att de informanter som hade bra kunskaper i svenska hade mer positiva attityder till det.

10 (31 %) informanter kan inte säga om de skulle studera svenska. Några skriver att de inte är säkra eftersom deras kunskaper i svenska inte är bra. En informant skriver att hen kanske skulle studera svenska eller något annat främmande språk och en annan informant skriver att hen har motstridiga känslor för svenska.

Ett påstående i enkäten var *jag skulle vilja kunna svenska bättre*. Det framgår av tabellen nedan att 14 (44 %) informanter har svarat *helt av samma åsikt*. 11 (35 %) av dem har svarat *delvis av samma åsikt*, 2 (6 %) av dem kan inte säga, 2 (6 %) av dem har svarat *delvis av annan åsikt* och 3 (9 %) av dem har svarat *helt av annan åsikt*.

Tabell 3. Informanternas svar till påståendet *jag skulle vilja kunna svenska bättre*

Man kan således påstå att informanterna skulle vilja kunna svenska bättre och det skulle möjligtvis förbättra deras attityder. Det kan vara frustrerande för informanter när de är av den åsikten att de inte kan svenska tillräckligt bra. Det är ett problem, eftersom lärare nuförtiden inte har så mycket resurser, och kunskaper i svenska minskar hela tiden.

I slutet av enkäten hade jag en öppen fråga om andra åsikter eller kommentarer om svenska språket och svenska som skolämne. Jag var positivt överraskad att till och med 20 (63 %) informanter hade svarat på den frågan. 9 (45 %) av dem 20 informanter skriver att svenska är nyttigt, intressant eller trevligt men de samtidigt tycker att svenska är svårt. I exemplet nedan anser informant 21 att svenska är utmanande och intressant och det är bra att kunna svenska där det behövs. Informant 27 skriver att svenska är nyttigt men samtidigt svårt.

Exempel 6.

”Hieman haastavaa mutta muuten mielenkiintoista ja hyvä osata siellä missä sitä tarvitaan.”
(Informant 21)

(En aning utmanande men annars intressant och bra att kunna där det behövs.)

Exempel 7.

”Hyödyllistä, mutta jokseenkin vaikeaa” (Informant 27)

(Nyttigt, men någorlunda svårt)

11 (55 %) av dem 20 informanter har nämnt den obligatoriska svenskan i sitt svar. Följande två exemplen lyfter fram att informanter anser att svenskstudierna borde vara frivilliga. En

informant påstår även att människor skulle tycka om svenska språket mer om det var frivilligt.

Exempel 8.

”Ruotsin opiskelu ok, pakkoruotsi ei, sen sijaan voisi valita jonkin muun vieraan kielen.”
(Informant 12)

(Att studera svenska är ok, tvångssvenska är inte (ok), istället kunde man välja något annat främmande språk.)

Exempel 9.

”Ihmiset vois tykätä siitä enemmän, jos se ois vapaaehtoista eikä pakollista” (Informant 2)

(Människor skulle kunna tycka om det (svenska) mer, om det var frivilligt och inte obligatoriskt.)

Med hjälp av den sista öppna frågan kunde jag få en bättre uppfattning om gymnasisternas attityder till svenskan fast alla inte svarade. 11 informanter nämner att svenska borde vara frivilligt och jag tolkar det som ett negativt svar. Jag tolkar att de andra 9 svar är mer positiva. Svenska anses vara nyttigt, trevligt eller intressant men samtidigt ett svårt skolämne.

3.4. Föräldrars och vänners inverkan på gymnasisternas attityder

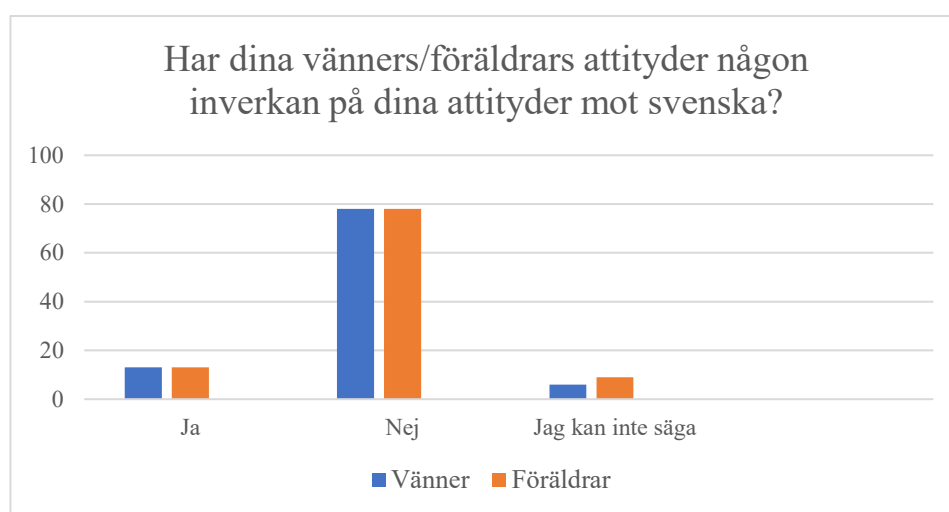
Endast 4 (12,5 %) informanter har svarat att de använder svenska med kompisar eller släktingar samt 28 (87,5 %) informanter inte alls använder svenska med kompisar eller släktingar. Jag anser att detta kan påverka informanternas attityder negativt, eftersom de inte använder svenska på fritiden och eftersom de inte har någon att använda svenska med. 23 (72 %) informanter anser att deras kompisar inte tycker om att studera svenska. Bara 3 (9 %) informanter har svarat att deras kompisar tycker om att studera svenska och 6 (19 %) informanter har svarat att de inte kan säga.

Bijvoet (2007:117) påstår att vänner har en stor inverkan till attityder under den sekundära socialisationen men det stämmer inte riktigt med mina resultat. Det kommer nämligen fram från informanters svar att vänners attityder inte har någon stor inverkan. 26 (81 %) av dem har svarat att deras vänner inte har någon inverkan på deras egna attityder. Bara 4 (13 %)

informanter anser att vänner har någon inverkan på deras attityder och 2 (6 %) informanter har svarat att de inte kan säga.

Enligt de flesta 25 (78 %) informanter har deras föräldrars attityder inte heller inverkan på deras egna attityder mot svenska. 4 (13 %) informanter anser att föräldrar har någon inverkan på deras attityder och 3 (9 %) av dem har svarat att de inte kan säga. I tabellen nedan kommer det fram att vänners och föräldrars attityder inte har inverkan på de flesta informanterna.

Tabell 4. Informanternas svar på hur vänner eller föräldrar påverkar deras attityder mot svenska

Flera informanter betonar att de har sina egna åsikter och att deras vänner och föräldrar till och med får ha deras egna åsikter om svenska. Några informanter har svarat att de inte bryr om vad deras vänner tycker om svenska. De informanter som har svarat att föräldrar har någon inverkan på deras attityder motiverar att föräldrar uppmuntrar dem att lära sig svenska och betonar svenskans nyttighet. Enligt Bijvoet (2007:117) har föräldrar en stor inverkan på attityder i barndomen under den primära socialisationen. Informanterna är redan i den åldern att föräldrarnas attityder inte är så betydande.

3.5. Den tvåspråkiga stadens inverkan på gymnasisternas attityder

De flesta 23 (72 %) informanter anser att tvåspråkighet i staden inte hjälper dem att lära sig svenska. Informanterna motiverar till exempel att de aldrig har behövt svenska och att de inte känner någon som pratar svenska. Bara 4 (12 %) tycker att tvåspråkighet i staden har påverkan på deras svenskinlärning. 5 (16 %) informanter har svarat att de inte kan säga. Resultatet är överraskande eftersom svenska hörs och syns i vardagen i en tvåspråkig stad. Det kan påverka resultatet att de flesta informanter inte heller har svenskspråkiga kompisar.

En fråga var om informanterna tycker om att bo i en tvåspråkig stad. Informanternas svar till denna fråga presenteras i tabell 5.

Tabell 5. Informanters svar på påståenden *Jag tycker om att bo i en tvåspråkig stad*

De flesta (34 %) kunde inte säga om de tycker eller inte tycker om att bo i en tvåspråkig stad. Alternativet *jag kan inte säga* är lättast att välja om man inte just då vet hur man ska svara. 25 % av informanterna svarade *delvis av samma åsikt*. 22 % av informanterna valde alternativet *helt av annan åsikt* och 19 % svarade *delvis av annan åsikt*. Ingen valde påståendet *helt av samma åsikt*. Om man inte kan svenska i en tvåspråkig stad kan det vara svårt att få ett arbete eftersom kunskaper i svenska språket krävs på många arbetsplatser. Det är dock inte säkert om informanterna tänker fortsätta bo i denna tvåspråkiga stad i framtiden eller om de ska flytta till någon stad där svenska inte används.

Stadens tvåspråkighet verkar inte påverka de flesta informanternas svenskinlärning eller attityder. Jag anser att informanterna inte har tillräckligt kontakt med svenskspråkiga och de

på det sättet inte hör tillräckligt svenska utanför skolan. De flesta av dem har kanske inte heller varit i arbetslivet alls eller tillräckligt länge att de har hunnit använda svenska så mycket.

4. SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Syftet med denna avhandling var att ta reda på hurdana attityder gymnasisterna i en tvåspråkig stad i västra Finland har till svenska språket. Dessutom ville jag veta vad gymnasister ansåg av svenskans nyttighet och vilka saker hade inverkan på deras attityder. Materialet bestod av 32 gymnasisters enkätsvar som jag samlade in i februari 2020. Teoridelen bestod av att presentera begreppet attityd, attityder till språk, hur attityder utvecklas och hurdana tidigare studier det finns om attityder. Jag använde både kvalitativ och kvantitativ undersökningsmetod för att analysera gymnasisters enkätsvar. Jag hade tre forskningsfrågor:

- 1) Hurdana attityder har finskspråkiga gymnasister till svenska språket i en tvåspråkig stad?
- 2) Anser gymnasisterna att det är nyttigt att studera svenska?
- 3) Vilka saker påverkar deras attityder?

Jag förväntade att gymnasisters attityder mot svenska skulle vara ganska positiva eftersom de bor i en tvåspråkig stad och möjligtvis hör och använder svenska mer än dem som bor i en finskspråkig stad. 59 % av gymnasister ansåg att det är nyttigt att studera svenska eftersom Finland är ett tvåspråkigt land och svenska behövs i arbetslivet. Gymnasisterna ansåg också att det är viktigt att kunna olika språk och de verkar värdera språkkunskaperna.

Gymnasisternas åsikter om svenska var ganska varierande och ibland svåra att tolka. De beskrev svenska mest med adjektiven svår, tråkig och viktig. Svenskans svårighet kom fram i flera frågor och de flesta (72 %) informanter ansåg att svenska är svårt samt 44 % av informanter skulle vilja kunna svenska bättre. Enligt 31 % av informanter borde det vara frivilligt att studera svenska.

Föräldrars och vänners attityder mot svenska hade inte någon stor inverkan till gymnasisternas egna attityder mot svenska. Det kommer ändå fram att vänner har större inverkan till gymnasisternas attityder än föräldrar. Tvåspråkighet i staden hade inte heller någon betydande inverkan till gymnasisternas attityder. 72 % av dem var av den åsikten att stadens tvåspråkighet inte hjälper dem att lära sig svenska. Detta var överraskande, men det beror säkert på det att gymnasister inte har tillräckligt kontakter med svenskspråkiga.

Enligt min undersökning är gymnasisternas attityder mot svenska språket mer negativa än positiva. Jag antar att svenskans svårighet är en orsak för de negativa attityderna. Samtidigt finns det gymnasister som tycker att det är trevligt och intressant att studera svenska.

Det är inte helt säkert om mina undersökningsresultat är pålitliga eftersom man inte vet om gymnasisterna har svarat ärligt och noggrant på alla enkätsfrågor. Jag hade inte så många informanter i denna undersökning så resultaten kan inte generaliseras. Som jag redan nämnde i inledningen är det viktigt att fortsätta undersöka detta ämne. Min undersökning kan ge bra information till svensklärare och andra språklärare. Det skulle vara intressant att veta vilka faktorer skulle förbättra gymnasisternas attityder. Man skulle till exempel kunna forska hurdana undervisningsmetoder väcker gymnasisternas intresse och motivation i svenskundervisningen.

LITTERATUR

Material

Enkät svar besvarade av 32 informanter. Insamlingstid: 11 februari 2020. Materialet bevaras hos skribenten.

Övriga källor

Bijvoet, Ellen, 2007: Attityder till språk. I: *Sociolingvistik*. Red. av Eva Sundgren. Stockholm: Liber. S.113–143.

Einarsson, Jan, 2004: *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Erwin, Phil, 2001: *Asenteet ja niihin vaikuttaminen*. Helsinki: WSOY.

Gardner, Robert C. & Lambert, Wallace E., 1972: *Attitudes and motivation in second-language learning*. Rowley, Massachusetts: Newbury house publishers.

Gustafsson, Lars & Strömgård, Sofia, 2019: Vi är alltmer oroade över svenskans ställning i Finland - flera finlandssvenska barn skulle rädda läget, tycker över hälften i ny enkät. I: *Svenska Yle*. [Citerat 6.3.2020]. Tillgänglig: <<https://svenska.yle.fi/artikel/2019/03/28/vi-ar-alltmer-oroad-over-svenskans-stallning-i-finland-flera-finlandssvenska>>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula, 2009: *Tutki ja kirjoita*. 15 uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Magma– Finlands svenska tankesmedja, 2008: *Svenskans ställning i Finland*. [Citerat 1.3.2020]. Tillgänglig: <<http://magma.fi/wp-content/uploads/2019/06/31.pdf>>.

Mustila, Eero, 1990: *Finska gymnasieelevers motivation för, attityder till och intresse för svenska*. Helsinki: Helsingfors universitet.

Norrby, Catrin, Håkansson, Gisela, 2010: *Introduktion till sociolingvistik*. Falun: Norstedts.

Pitkänen, Ville, Westinen Jussi, 2017: Puhut sie ruotsia? – tutkimus suomenkielisten asenteista ruotsin kieleen ja ruotsinkielisiin. I: *e2 Tutkimus*. [Citerat 25.3.2020]. Tillgänglig: <<https://e2.fi/julkaisut/puhut-sie-ruotsia>>.

BILAGA. Frågeformulär

Hei! Olen Jasmin Junnola ja opiskelen ruotsin kieltä Oulun yliopistossa. Teen tällä hetkellä kandidaatintutkielmaani, jossa tutkin lukiolaisten asenteita ruotsin kieltä kohtaan. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja siihen vastataan anonyymisti. Vastaathan kaikkiin kysymyksiin huolellisesti.

Jos sinulla tulee myöhemmin kysyttävää tutkimuksestani, ota yhteyttä sähköpostitse: jasmin.junnola@student.oulu.fi

1. Sukupuoli: tyttö___ poika___ muu/en halua sanoa___

2. Ikä: ___

3. Äidinkieli/-kielet: suomi___ ruotsi___ muu, mikä? _____

4. Minkä arvosanan sait viime ruotsin kurssista? _____

5. Onko ruotsin kielestä ollut sinulle hyötyä koulun ulkopuolella?

kyllä___ ei___ en osaa sanoa___

Jos vastasit kyllä, millaista? _____

6. Käytätkö ruotsia kavereiden tai sukulaisten kanssa? kyllä___ en___

Jonkun muun kanssa, kenen? _____

7. Onko ruotsin opiskelu mielestäsi hyödyllistä? kyllä___ ei___ en osaa sanoa___

Miksi? _____

8. Onko englannin opiskelu mielestäsi hyödyllistä? kyllä___ ei___ en osaa sanoa___

Miksi? _____

9. Aiotko kirjoittaa ruotsin ylioppilaskirjoituksissa? kyllä ___ en ___ en osaa sanoa ___

Miksi? _____

10. Opiskelisitko ruotsia, jos se olisi vapaaehtoista? kyllä ___ en ___ en osaa sanoa ___

Miksi? _____

11. Pitävätkö ystäväsi ruotsin opiskelusta? kyllä ___ ei ___ en osaa sanoa ___

12. Vaikuttavatko ystäväsi asenteet ruotsin kieltä kohtaan sinun asenteisiisi?

kyllä ___ ei ___ en osaa sanoa ___

Miksi? _____

13. Vaikuttavatko vanhempiesi asenteet ruotsin kieltä kohtaan sinun asenteisiisi?

kyllä ___ ei ___ en osaa sanoa ___

Miksi? _____

14. Rastita 3 sinulle sopivinta vaihtoehtoa. Ruotsin kieli on mielestäni:

helppoa ___

tylsää ___

vaikeaa ___

mielenkiintoista ___

turhaa ___

ärsyttävän kuuloista ___

tärkeää ___

kauniin kuuloista ___ jokin muu, mikä? _____

15. Auttaako kaksikielisessä kaupungissa asuminen sinua ruotsin kielen oppimisessa?

kyllä ___ ei ___ en osaa sanoa ___

Millä tavalla? _____

16. Ympyröi sopivin vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Tarvitsen ruotsia tulevaisuuden ammatissani.	1	2	3	4	5
2. Ruotsin opiskelu on hauskaa.	1	2	3	4	5
3. Tykkään asua kaksikielisessä kaupungissa.	1	2	3	4	5
4. Käytän ruotsia vapaa-ajalla.	1	2	3	4	5
5. Ruotsin kulttuuri kiinnostaa minua.	1	2	3	4	5
6. Haluaisin osata ruotsia paremmin.	1	2	3	4	5
7. Ruotsia ei pitäisi opiskella Suomessa.	1	2	3	4	5
8. Minulla on ruotsinkielisiä kavereita.	1	2	3	4	5
9. Voisin asua Ruotsissa.	1	2	3	4	5
10. Mielestäni olen hyvä ruotsissa.	1	2	3	4	5
11. On tärkeää osata kieliä.	1	2	3	4	5
12. Tässä kaupungissa on hyödyllistä osata ruotsia.	1	2	3	4	5
13. Ruotsin kieli kuulostaa tyhmältä.	1	2	3	4	5
14. Käytän ruotsia, jos tapaan ruotsinkielisen.	1	2	3	4	5
15. Suomessa on hyödyllistä osata ruotsia.	1	2	3	4	5
16. Tarvitsen ruotsia lukion jälkeisissä opinnoissa.	1	2	3	4	5
17. Vanhempani osaavat ruotsia.	1	2	3	4	5

17. Muita mielipiteitä ruotsin kielestä ja sen opiskelusta? _____

Kiitos vastauksistasi!